Մխիթար Գոշ
և
Վարդան Այգեկցի

Առակներ

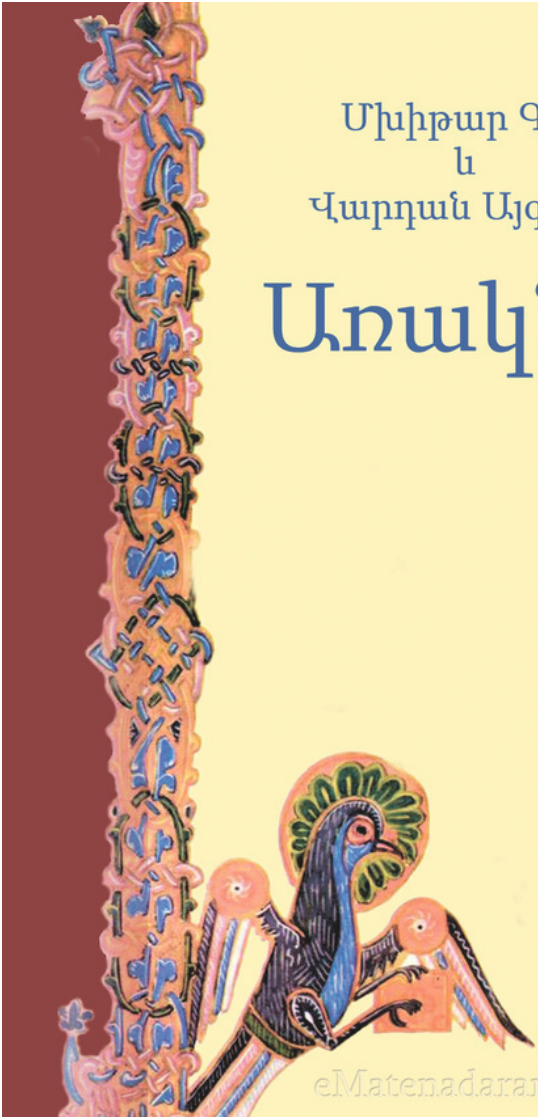

eMatenadaran

Մխիթար Գոշ
Առակներ

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24431014
Առակներ:
ISBN 9781772468038

Аннотация

Ասելիքն ավելի հասկանալի դարձնելու համար նա իր քարոզները համեմում էր իր իսկ հորինած, այնպես էլ արդեն հայտնի զանազան առակներով ու զրույցներով: Իր մշակած եւ հեղինակած առակները եւ զրույցները Այգեկցին հավաքել է առանձին ժողովածուների մեջ: Ի տարբերություն Մխիթար Գոշիառակների՝ դրանք ներկայացված են առանց որեւէ դասակարգման եւ չունեն բարոյախրատական եզրակացություններ: Այգեկցու առակներից շատերը հիմք են դարձել հետագա հայ բանաստեղծների ստեղծագործությունների համար: Նրա առակների նյութը հիմնականում հասարակական եւ կենցաղային խնդիրներն են, դասակարգերի, դասերի ու խավերի, անհատների փոխհարաբերության հարցերը, որոնք նոր էին հայ գրականության մեջ: Այստեղ արտացոլված է դարաշրջանի հասարակության պատկերը բազմազան գծերով: Առակագիրը շոշափում է խնդիրներ, որով նրա ժողովածուն առանձին կարեւորություն է ստանում ժամանակի սոցիալ–պատմական իրադրության պարզաբանման համար: Մի շարք առակներում

երեւում է հասարակական շերտավորումը եւ սոցիալական պայքարի առկայությունը: Մարդիկ դատում ու դատապարտում են իշխաններին, տրտնջում թագավորներից, նույնիսկ՝ աստծուց: Սակայն հեղինակի կարծիքով, ժողովուրդը պետք է հնազանդվի իշխողներին, իսկ վերջիններս պարտավոր են նրան պահպանել օտար կեղեքիչներից ու վտանգից: Առակներում եւս Մ. Գոշը կենտրոնացած ուժեղ պետականության գաղափարն է արծածում: Այստեղ այլաբանորեն կոնկրետ մարդն է նկարագծվում՝ իբրեւ գյուղացի, քաղաքացի, ազնվական–իշխան, արհեստավոր, կրոնավոր, թագավոր եւ այլն՝ իր կեցության առանձնահատկություններով:

Содержание

ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՇ (XII Դ.) 7
ՎԱՋԸ ԵՎ ՄՈՐԵՆԻՆ 7
ՄՈՐԵՆԻՆ ԵՎ ՎԱՋԸ 9
ՆՈՒՆԵՆԻՆ ԵՎ ԹՋԵՆԻՆ 10
ԴԵՂՁԸ ԵՎ ՍԵՐԿԵՎԻԼԸ 11
ԱՆՄԻՏ ՄԱՐԴՆ ՈՒ ՀՈԻՆԱՊԻ ԾԱՌԸ 12
ԲԱՄԲԱԿԵՆԻՆ ԵՎ ՍՈՍԻՆ 13
ՄԱՐԴՆ ՈՒ ԾԱՌԵՐԸ 14
ՆՇԵՆԻՆ ՈՒ ՇԱԳԱՆԱԿԵՆԻՆ 16
ԽՈՀԵՄ ՄԱՐԴԸ ԵՎ ԾԱՌԵՐԸ 17
ԴԵՂՆՈՒԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ 18
ՁԿՆԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԹԱԳԱՎՈՐԸ 19
ՆՈԽԱՋՆ ՈՒ ԳԱՅԼԸ 20
ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ 21
ԾՈՎԻ ԳՈՐՏԵՐԸ 22
ՈՉԽԱՐՆԵՐՆ ՈՒ ԱՅԾԵՐԸ 23
ԱՌՅՈՒԾԸ, ԱՐՋԸ ԵՎ ԳԱՅԼԸ 24
ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ ԳԱՅԼԸ 25
ԹԱԳԱՎՈՐԻ ԵՐԵՔ ԵՐԱՋԸ 26
ՓՂԻ ՈՐԴԻՆ՝ ԻՄԱՄՏԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏ 29
ՈՒՂՏՆ ՈՒ ՆՐԱ ԽՆԱՄՈՂԸ 30
ԱՆՀՆԱՋԱՆԴ ՁԻՆ 31

ԳՈՄԵՇԸ՝ ԵՐԿՐԱՉԱՓ 32
ԳՈՄԵՇՆ ՈՒ ԻՐ ԽՆԱՄՈՂԸ 33
ԳԱՅԼԸ, ԱՅԾՅԱՄՆ ՈՒ ԱՌՅՈՒԾԸ 34
ՋԱՅԼԱՄՆ ՈՒ ԾԻՏԸ 35
ԲՈՒՆ ԵՎ ԱՐԾԻՎԸ 36
ՃԱՅԸ ԵՎ ՍԱԳԸ 37
ԱՐՋԸ ԵՎ ՄՐՋՅՈՒՆԸ 38
ՈՍԿԻՆ ԵՎ ՑՈՐԵՆԸ 39
ՄԱՐԴԸ ԵՎ ԳԱԼԻԱՆՈՍԸ 40
ՔԱՀԱՆԱՆ ԵՎ ԱՎԱՋԱԿԸ 41
ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵԿՑԻ (XII-XIII ԴԴ.) 42
ԳԱՐՈՒ ՀԱՇԻՎԸ 42
ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ ԵՎ ՈՐԴԻՆ 44
ՄԻԱՅՆԱԿՅԱՑԸ ԵՎ ԳԱՄՓՌ ՇՈՒՆԸ 45
ԱՅԾԵՐԸ ԵՎ ԳԱՅԼԵՐԸ 46
ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻՉ 47
ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ 48
ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԴԱՏԱՎՈՐԸ 49
ԱՌՅՈՒԾԸ, ԳԱՅԼԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ 50
ՄԻԱՄԻՏ ԳՈՂԵՐԸ 51
ԵՂԵԳՆԸ ԵՎ ԾԱՌԵՐԸ 52
ԻՇԽԱՆԸ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ 53
ԻՄԱՍՏՈՒՆ ՋԻՆՎՈՐԸ 54
ԹԱԳԱՎՈՐԸ ԵՎ ՕՁԸ 55
ԷՇԻՆ ԹՈՌ ԾՆՎԵՑ 56
ԱՌՅՈՒԾԸ, ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ԱՐՋԸ 57

ԿՏԱԿ ԳԱՆՁԻ ՄԱՍԻՆ 58
ՈՒՂՏԸ, ԳԱՅԼԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ 58
ԵՋԸ ԵՎ ՁԻՆ 60
ՀԻՄԱՐԸ ԵՎ ՁՄԵՐՈՒԿԸ 61
ԱՂՔԱՏԸ ԵՎ ԱՎԵՏԱՐԱՆԸ 62
ՄԱՐԴԸ, ԸՆԿՈՒՅԶԸ ԵՎ ՁՄԵՐՈՒԿԸ 64
ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ԹՂԹԱՏԱՐ ԳԱՅԼԸ 65
ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ԶՐԱՂԱՑԸ 66
ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ՈՐՍՈՐԴԸ 67
ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ ԵՎ ԽՈՐԹ ՈՐԴԻՆ 68
ԱՄԵՆԱՏԳԵՏ ՄԱՐԴԸ 69
ԻՇԽԱՆԱՎՈՐԸ ԵՎ ԻՄԱՍՏՈՒՆԸ 73
ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԸ 74
ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ՄԱՐԴԸ 76
ՄՈՒԿԸ ԵՎ ՈՒՂՏԸ 78
ԳՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ 79
ԳԱՅԼԸ, ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ՁՈՐԻՆ 80
ԱՆՁԳԱՄ ԿԻՆԸ 82
ԴՐԱԽՏԸ ԵՎ ԳԵՂՁՈՒԿ ՄԱՐԴԸ 86
ԱՌՅՈՒԾԸ, ԷՇԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ 88
Конец ознакомительного фрагмента. 89

Մխիթար Գոշ և Վարդան Այգեկցի Առակներ

ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՇ (XII Դ.)

ՎԱԶԸ ԵՎ ՄՈՐԵՆԻՆ

Գարնանը, երբ վազը որթակոտոր էր եղել և արտասվում էր, եկան բոլոր տունկերը նրան մխիթարելու, նրանց հետ եկավ նաև մորենին:

– Մի լար, – ասում են, – դարձյալ զավակներ կծնես:

Եվ նա պատասխանում է.

– Կծնեմ, և դարձյալ կկոտորեն, և դա ի՞նչ մխիթարություն է: Մխիթարանքն այն է, որ իմ կենդանի մնացած որդիները պտուղ կտան և մարդկանց ուրախության պատճառ կդառնան:

Եվ սրանով էր վազը մխիթարում իրեն:

Իսկ մորենին ասում է,

– Եկա քեզ մխիթարելու, որ ինձանով սրբես աչքերդ:

– Շնորհակալ եմ այգեգործից, որ պոկում է քեզ իմ արմատից, – պատասխանում է վազը:

Առակս հայտնում է, որ պետք է միաժամանակ մխիթարվել կենդանի մնացածներով, որ մահկանացու է մարդկային ցեղը, և իսկական մխիթարությունն այն է, որ կենդանի մնացած ժառանգները լինեն տիրոջը հաճելի: Բայց անմիտների խոսքը, ինչպես մորենունը, ավելի զայրացնող է, քան՝ մխիթարություն սգավորին, որ շնորհակալ կլինի, եթե բոլորովին չտեսնի անմիտ մխիթարիչին:

ՄՈՐԵՆԻՆ ԵՎ ՎԱԶԸ

Ոխ պահելով վազի դեմ, մորենին ասաց.

– Քեզ նման կբարձրանամ և կրկնակի պտուղ կտամ և կգերազանցեմ քեզ, որովհետև ծմռանը ես անթառամ եմ լինում:

Վազը հակաճառեց նրան.

– Քո պարծանքը կատարյալ կլինի, երբ աշնանը հավաքվես հնձանում:

Իսկ աշնանը մորենին ոտնատակ եղավ:

ՆՈՆԵՆԻՆ ԵՎ ԹՋԵՆԻՆ

Նոնենին և թզենին կամեցան սիրով կապվել միմյանց հետ ու երդվեցին քաղցրությամբ, բայց նոնենու թթվության պատճառով ձանձրացավ թզենին, և նրանց դաշինքը խախտվեց.

Առակիս իմաստն այն է, որ սիրողները նախ պետք է փորձեն միմյանց բարքերը, թե բոլոր կողմերով նման են իրար, իսկ եթե ոչ՝ հեշտությամբ կխախտվի սերը:

ԴԵՂՁԸ ԵՎ ՍԵՐԿԵՎԻԼԸ

Ատյանում մեկ անգամ դեղձը հանգիմանել սկսեց սերկևիլին, ասելով:

– Տեսքով դեղին ես ու մարդկանց համար դժվարուտելի: Իսկ ես բարետես եմ ու դյուրաճաշակ:

Եվ նա ասում է.

– Կեղծավոր ես ամենևին և մարդկանց խաբող, ճաշակելիս քաղցր ես երևում, բայց մտնելով որովայն, շատ վնասներ ես գործում: Իսկ ես դեղին եմ, քանի որ տեսակցության գնալով և հիվանդությունը վերացնելով, ցավակից եմ դառնում հիվանդներին, և ոչ թե քեզ պես մերժված եմ նրանցից:

Պարզ է միտքը առակիս, կեղծավորները միշտ ճշմարիտներին հանդիմանում են իբրև վարքով կոպիտների, և ներկայացնում իրենց քաղցրաբարո և վշտակից: Սակայն ճշմարիտ խոսքերը մարդկանց դեղ են, թեև առաջին հայացքից հակառակ են երևում և ցավակցելով նրանց՝ վերացնում են հիվանդությունները:

ԱՆՄԻՏ ՄԱՐԴՆ ՈՒ ՀՈՒՆԱՊԻ ԾԱՌԸ

Մի անմիտ մարդ հունապի ծառը դժնիկ կարծելով հատեց արմատից: Ծառը զայրանալով ասաց.

– Ո՛վ անագորույն, ծառը պտղից պետք է ճանաչել և ոչ թե տեսքից:

Առակս վերաբերում է անմիտ դատողներին՝ թագավորներին, իշխաններին, դատավորներին և եկեղեցու առաջնորդներին, հանդիմանելով, որ անվարժ են դատում, որով և բազում վնաս են գործում, բարուն իբրև չարի խոշտանգելով:

ԲԱՄԲԱԿԵՆԻՆ ԵՎ ՍՈՍԻՆ

Սոսու մերձակայքում երկրագործները ոռոգում էին բամբակի արտերը և պատվիրում միմյանց զգուշանալ, որ չտրորեն բամբակի ծառերը: Լսելով, որ բամբակենուն ծառ կոչեցին, սոսին բարկացավ ու ասաց.

– Ինչպե՞ս է դա ինձ հավասար ծառ կոչվում, քանզի ես այսքան հաստ ու բարձր եմ, մեծ էլ տեղ եմ գրավում:

Եվ բամբակենին լսելի կերպով, առանց երկմտելու պատասխան տվեց, ասելով.

– Բարձր ես ու հաստ, բայց օգտակար չես: Ո՛չ շինվածքի, ո՛չ պտղաբերության և ո՛չ էլ վառելու համար ես գովելի: Թանձր ստվեր ունենալով, ավելի բամբասանքի ես արժանանում, քան գովեստի: Իսկ ես, թեպետ նվաստ ու տկար, բայց օգտակար եմ ոչ միայն հարուստների, այլև աղքատների համար: Խնամելու, քաղելու, գործելու դեպքում ոչխարների բրդի, վուշի, շերամի մետաքսի նման դառնում եմ հագուստ: Խոզակաղինից բացի, դու այլ բան բոլորովին չես տալիս:

Այսպես նախատվելով բամբակենուց, սոսին լռեց:

Սնոտի և պարծենկոտ մարդկանց է լռեցնում առակս, նրանց, որ ունեն տեսք ու հասակ և ապրում են անօգուտ կյանքով, մյուսներին, որ արհամարհում են տկարներին ու հասակով կարճերին, որոնք, սակայն, շատ բաներում պիտանի են ու օգտակար:

ՄԱՐԴՆ ՈՒ ԾԱՌԵՐԸ

Մի չքավոր մարդ ձմռանը գնաց այգի՝ պտուղ քաղելու: Եվ տեսնելով, որ ծառերը փայտացած են, սկսեց թշնամանալ, տրտնջալ, հարվածել ու ասել նրանց.

– Ինչո՞ւ պտուղ չունեք, որ ուտեմ ու կշտանամ, – ու սկսեց ավելի չարանալ:

Եվ ծառերից մեկը քաղցրությամբ ու համոզող խոսքով ասաց:

– Մի՛ տրտմիր, ո՞վ մարդ, և իզուր մի՛ բամբասիր, որովհետև, սխալվում ես: Թեպետ կարիքավոր, բայց ինչո՞ւ չգիտես, որ ձմռանը հանգստանում ենք և զորացնում մեր արմատները, որպեսզի կարողանանք գարնանը ծաղկել, ամռանը սնունդ տալ պտղին և աշնանը հասնել ու կերակրել: Ինչո՞ւ չեկար այն ժամանակ, երբ մարդ, անասուն ու գազան վայելում էին մեր պտուղները: Այժմ գնա և վերադառնալով հարմար ժամանակ, կեր որչափ կկամենաս:

Եվ գնաց մարդը այդ խոսքի հույսով:

Առակիս ծառը խրատում է հյուրերին ու աղքատներին, որ հարմար ժամի գնան մեծարանք փնտրելու, հյուրերը ուտելու և հանգստանալու, իսկ աղքատները՝ կարիքները բավարարելու: Եվ ամեն ժամ հյուրընկալողները պատրաստ չեն ընդունելու, կամ բարեգործները՝ ողորմություն տալու: Իսկ ամբաստանելու և տրտնջալու դեպքում չպետք է չարանալ, այլ

անհրաժեշտ է պատասխանել քաղցրությամբ, բացատրել անպատրաստության պատճառները և այլ ժամի առատաձեռնությունը:

ՆՇԵՆԻՆ ՈՒ ՇԱԳԱՆԱԿԵՆԻՆ

Քաղցր նշենին, մոր կողմից եղբայր լինելով դառն նշենուն, նեղվեց նրա դառնությունից և շագանակենուն դարձրեց իրեն բարեկամ ու եղբայր, գտնելով, որ երկու որակով նա բարոյակից է իրեն: Եվ շատերից մեղադրվելով, ասաց.

– Ով իմ հակումներն ունի, նա է իմ եղբայրը:

Ոչ ոք չկարողացավ հակաճառել:

Առակս հայտնում է, որ թեև եղբայրները հարազատ են և վարքով հակառակ են լինում իրար, հարկադրաբար բաժանվում են և օտար բարոյակիցներին լավ համարում:

ԽՈՀԵՄ ՄԱՐԴԸ ԵՎ ԾԱՌԵՐԸ

Մի խոհեմ մարդ հարցրեց ծառերին.

– Ի՞նչն է պատճառը, որ ինչքան բարձրանում եք, այնքան խորն եք արմատներ գցում:

Եվ նրանք պատասխանում են.

– Խոհեմ լինելով, ինչպե՞ս չգիտես, որ մենք չենք կարող այսքան ճյուղեր կրել և ընդդիմանալ հողմերի ճնշմանը, եթե խոր և բազմաճյուղ արմատներ չունենանք: Տեսնում ես մեր եղբայր հաճարի և փիճի ծառերը, որ, թեև շատ ճյուղեր չունեն, չեն կարողանում դիմադրել, որովհետև չունեն նաև խոր արմատներ:

ԴԵՂՆՈՒԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Գնդածաղիկը, կորնգանը, խոլորձը, կապույտ առվույտը, սեզը և սրանց նմանները, ծաղրելով դեղնուկին, ասում էին.

– Ինչի՞ց է, որ մենք զվարճադեմ ենք, իսկ նա դեղնությամբ հյուծվել է:

Լսելով, դեղնուկը պատասխանեց.

– Որովհետև անմիտ եք ու աներկյուղ: Չեք մտածում, որ մեզ համար գերանդի են սրում, իսկ ես մտատանջվելով, սարսափահար եղած դեղնում եմ:

ՁԿՆԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԹԱԳԱՎՈՐԸ

Ձկները մեղադրվեցին իրենց թագավորից.

– Ինչո՞ւ եք ուտում ձեզնից մանր ձկներին: Համարձակություն ստանալով ձկները պատասխանում են.

– Որովհետև քեզնից սովորեցինք, շատերը եկան քեզ երկրպագելու, և կլանելով՝ քեզ կերակուր դարձրիր:

Ըստ այդմ իրենք ևս ավելի հանդուգն եղան:

Առակս հանդիմանում է, որ ոչ թե խոսքով, այլ գործով պետք է խրատող լինել:

ՆՈԽԱԶՆ ՈՒ ԳԱՅԼԸ

Նոխազը այծերի հետ մտավ քարանձավ: Տեսնելով Նրանց, գայլը գալիս, հարցնում է.

– Ի՞նչ եք անում այդտեղ:

Եվ ասում են.

– Քառասուն օր ճգնելու ենք այստեղ:

Հավատալով, գայլը գնաց: Իսկ այծերը իջնելով՝ գնացին խաղաղությամբ:

Առակս ցույց է տալիս, թե ինչպես կարելի է ստությամբ ազատվել վտանգից, որ պարսավելի չէ:

ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

Առյուծը, կոտրելով ոտքը, տրտնջում էր բոլոր կենդանիների վրա.

– Իմ հպատակներն եք, քանի որ կենդանիների իշխանն եմ ես, բայց ինչո՞ւ այժմ ընծա չեք բերում, որ առողջանամ:

Պատասխանում են.

– Դու երբեք չպաշտպանեցիր մեզ ոչ արջից, ոչ գայլից և ոչ էլ ուրիշ գազանից:

Նույնիսկ դու ինքդ մեզ չխնայեցիր: Մենք աստծուն պիտի ընծա մատուցենք, որ այդպիսի չարիքի մեջ ես ընկել:

Առակիս միտքը հայտնի է. աշխարհիկ և եկեղեցական չար առաջնորդները՝ տանջելով հպատակներին, չեն պահպանում նրանց ուրիշների վտանգից:

ԾՈՎԻ ԳՈՐՏԵՐԸ

Ծովի գորտերը խորհուրդ անելով՝ ասացին.

– Ինչո՞ւ ենք տոգած փորերով ու դեղնած մաշկով խեղդվում ջրերում, դուրս գանք ցամաք ու ապրենք ուրիշների պես:

Ծերերից մեկն ասում է.

– Հայրս պատվեր է տվել ինձ, որ ծովի ապաստանը չթողնեմ, որովհետև բնությամբ երկչոտ ենք, գուցե դուրս գանք ու սարսափելով ետ դառնանք և ցույց տանք մեր երկչոտությունը:

Չլսեցին խորհուրդը և դուրս ելան, բայց ոտնաձայն լսելով՝ փախան ու կրկին խորասուզվեցին ծովը:

Առակիս մեջ իմաստություն կա, նախ պետք է սեփական կարողությունը ճանաչել և ապա տեղը կամ գործը փոխել:

ՈՉԽԱՐՆԵՐՆ ՈՒ ԱՅԾԵՐԸ

Հոտն ընթանալիս՝ ոչխարների դմակները շարժվում էին: Այծերը նախանձից դրդված սկսեցին բամբասել նրանց, ասելով.

– Ինչո՞ւ մեզ նման պարկեշտաբար չեք քայլում:

Առակս ուղղված է ընդդեմ նախանձոտների, տեսնելով ուրիշների արժանիքը, բամբասում են, իսկ իրենց, որ զուրկ են դրանից, համարում են պարկեշտ:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԱՐՋԸ ԵՎ ԳԱՅԼԸ

Առյուծը, արջը և գայլը ընկերանալով, ասում են.

– Ինչո՞ւ լինենք հումակեր, բռնենք մի մարդ, որ իրենց սովորության համաձայն որսից մեզ համար կերակուր պատրաստի:

Եվ բռնելով մեկին, դարձրին իրենց խոհարար:

Մարդը սրտնեղելով, մտածեց ազատվելու մասին: Ճեղքելով մի մեծ փայտ, յուրաքանչյուր կողմում դրեց սեպեր, և առյուծին ու մյուսներին ասաց.

– Օգնեցեք ինձ կիսելու փայտը, դրեք ձեր ձեռքերը ճեղքի մեջ և ձգեցեք:

Եվ երբ դրեցին, դուրս քաշեց սեպերը, ու գազանները մնացին բռնված: Ապա վերցնելով կացինը, սկսեց ջարդել նրանց, ասելով.

– Սկսենք առյուծից:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ ԳԱՅԼԸ

Գայլը ծերանալով, գնում է ոչխարի հոտի մոտ ու ասում.

– Այժմ ապաշխարող եմ և շատ եմ ձեզ վշտացրել, ուստի ուզում եմ գալ ու ձեր տան ավլողը դառնալ, որպեսզի թողության արժանանամ, պահպանեմ ձեր մանուկներին ուրիշ գայլերից:

Եվ ուրախանալով, ոչխարները շներին ասում են.

– Այլևս մի հալածեք նրան:

Գայլը մնում է այդտեղ, համբերում մինչև մեծանում են գառները, ապա սկսում է հոշոտել և ուտել նրանց: Ի վերջո, շատերը նկատելով այդ, սատկեցնում են նրան:

Առակս այսպիսի խրատ է տալիս, շուտ չհավատալ չարագործին:

ԹԱԳԱՎՈՐԻ ԵՐԵՔ ԵՐԱԶԸ

Մի թագավոր երազ տեսավ, որ անձրևի փոխարեն երկնքից աղվես էր տեղում: Նա հրաման արձակեց.

– Ով երազս բացատրի, հազար դահեկան կտամ նրան: Մի աղքատ մարդ լսելով, գնում ասում է.

– Եթե երեք օր ինձ ժամանակ տաս, կմեկնեմ երազդ:

Եվ նա գնալով անապատ, շրջում էր այնտեղ ու մտածում: Մի վիշապ, տեսնելով տարակուսած մարդուն, ասաց.

– Ինձ ի՞նչ կտաս, եթե թագավորի երազը հայտնեմ քեզ:

Նա պատասխանում է.

– Ինչ որ խոստացավ թագավորը, կեսը քեզ կտամ:

Ասում է.

– Գնա և հայտնի՛ր, թե ժամանակն է, այսուհետև մարդիկ նենգավոր և խաբեբա կլինեն աղվեսի նման:

Եվ մարդը գնալով, թագավորին ասաց: Բացատրությունը դուր եկավ նրան, որովհետև իսկապես մարդիկ նման էին աղվեսի: Թագավորը տվեց նրան խոստացած դահեկանները: Եվ մարդը խաբեց վիշապին ու չվերադարձավ նրա մոտ:

Ժամանակ անց, մի ուրիշ երազ տեսավ թագավորը, որ անձրևի փոխարեն երկնքից ոչխար էր տեղում: Հրամայեց կանչել այն մարդուն, որ, ինչպես առաջին անգամ, մեկնի երազը: Նա թագավորից նույն բանն է խնդրում, բայց իբրև ապերախտ ամաչում է գնալ վիշապի մատ: Եվ

այնուամենայնիվ գնալով, պաղատագին ասաց.

– Մեղա՛ քեզ, հայտնիր երկրորդ երազի միտքը, և քեզ կտամ առաջին ու երկրորդ պարտքս:

Վիշապը առանց մարդու պարտազանցությունը հիշելու, ասաց.

– Գնա և հայտնի՛ր, թե ժամանակ է գալու, և եկել է արդեն, որ մարդիկ ոչխարի նման պարզամիտ պիտի լինեն:

Եվ գնալով, մարդը մեկնեց երազը: Այս մեկնությունը ևս հավանելով, թագավորը դարձյալ տվեց նրան հազար դահեկան: Վերցնելով դրամը, մարդը տարավ, հանձնեց վիշապին:

Դրանից հետո՝ թագավորը մի ուրիշ երազ ևս տեսավ, որ անձրևի փոխարեն երկնքից սուսեր էր տեղում: Հրամայեց նորից կանչել այն մարդուն, որպեսզի դա ևս մեկնի: Եվ մարդը խնդրելով նույն ժամանակը, գնում է վիշապի մոտ, որն անմիջապես, իբրև բարեկամի, մեկնում է երազը, ասելով.

– Գնա և հայտնի՛ր, թե ժամանակն է, որ մարդիկ դառնան բռնավորներ ու սուսերավորներ:

Եվ սովորելով այդ, մարդը մտածեց, «Ինչո՞ւ այժմ թողնեմ վիշապին հազար դահեկանը և կամ ինչո՞ւ մյուս հինգ հարյուրը ևս բերեմ, ավելի լավ է, խփեմ վիշապին ու սատկեցնեմ»: Եվ ջանաց խփել վիշապին, բայց այդ նրան չհաջողվեց՝ վիշապը խույս տվեց նրանից: Եվ մարդը զղջալով մտածում է. «Չարիք գործեցի, մյուս անգամ, երբ հարկ լինի, էլ ինչպե՞ս կգամ սրա մոտ»:

Տեսնելով, որ մարդը փոշմանել է, վիշապն ասաց նրան.

– Ո՜վ մարդ, դու մի տրտմիր, քանզի անձիդ թելադրանքով ոչինչ չես արել, այլ արել ես ժամանակի բեբումով: Խաբելդ կեղծավորների ժամանակ եղավ, զոջալդ ու հազար դահեկան տալդ՝ միամիտների, իսկ ինձ խփելդ՝ բռնավորների ժամանակ:

ՓՂԻ ՈՐԴԻՆ՝ ԻՄԱՄՏԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏ

Փիղն իր որդուն հանձնեց Պլատոնին՝ իմաստասիրումթյուն ուսանելու: Եվ ուսուցիչը հանձնարարեց աշակերտին չոքել լսարանում, իսկ նա չկարողացավ: Պատվիրեց նաև որ գլուխը խոնարհի գետնին, այդ ևս չկարողացավ: Պլատոնը ետ վերադարձրեց նրան հորը և ասաց.

– Վայել է, որ քո որդին թագավորի պալատում լինի՝ միշտ ոտքի կանգնած, և ոչ իմ լսարանում, քանի որ ո՛չ նստել կարող է և ո՛չ գլուխ խոնարհել:

ՈՒՂՏՆ ՈՒ ՆՐԱ ԽՆԱՄՈՂԸ

Ուղտը հարված ստացավ իր խնամողից և բարկանալով ասաց.

– Տե՛ս, երբ տրտում եմ լինում, ինձ մի խփիր, թե չէ՝ կմեռնես իմ ձեռքով:

Խնամողը հարցրեց.

– Ի՞նչ նշանով է արտահայտվում քո տրտմությունը, իմանամ, որ չխփեմ:

– Երբ տեսնես ներքին շրթունքս կախված, – ասում է ուղտը, – և քայլելուս ժամանակ չլսես ոտքերիս ձայնը, ուրեմն տրտում եմ:

– Դու միշտ այդ ես, – պատասխանեց խնամողը, – էլ ինչպե՞ս իմանամ:

Չարաբարոների մասին է առակս, որոնք միշտ բարկացած են և երբեմն պատրվակում են, թե այդպիսին են տրտմության պատճառով:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ ՁԻՆ

Հոխորտալով՝ ձին չուզեց հնազանդվել հեծյալին: Եվ դաշտերում՝ շրջելիս հանդիպեց առյուծի, փախչելով նրանից, հանդիպեց արջի, պրծնելով նրանից՝ գայլի ու սրանց նմանների: Եվ հնազանդվելով խոնարհաբար վերադառնում է՝ ոչ թե դարմանի համար, այլ չար մահից ազատվելու նպատակով:

ԳՈՄԵՇԸ՝ ԵՐԿՐԱՉԱՓ

Գոմեշը կամեցավ երկրաչափություն սովորել: Եվ ձանձրացավ դաշտերը չափելուց, գնալով ընկավ մի ճահճի մեջ: Իբրև անընդունակ նա մեղադրվեց ուսուցչից, որին ասաց.

– Մի՞թե միայն երկիր չափել է հարկավոր, կլինեմ ես ջրաչափ:

ԳՈՄԵՇՆ ՈՒ ԻՐ ԽՆԱՄՈՂԸ

Գոմեշը կամեցավ հարվածել իր խնամողին, բայց չկարողացավ, ուստի և տրտնջաց աստծու դեմ, թե.

– Իմ եղջյուրները ուղիղ չես ստեղծել, այլ կորածև:

Եվ խնամողը պատասխանելով ասաց.

– Աստված գիտեր քո չար կամքը և դրա համար որոշեց, որ քեզ այդպիսի եղջյուրներ բուսնեն:

ԳԱՅԼԸ, ԱՅԾՅԱՄՆ ՈՒ ԱՌՅՈՒԾԸ

Գայլն սպասում էր, որ այծյամը ննջի, որպեսզի ինքը բռնի նրան: Կռահելով նրա մտադրությունը, այծյամը չքնեց շատ օրեր, բայց հոգնելով նիրհեց գայլը:

Եվ դալով առյուծը՝ սպանեց գայլին:

ՋԱՅԼԱՄՆ ՈՒ ԾԻՏԸ

Ծիտը տեսնելով, որ ջայլամը մեծ–մեծ ձվեր է ածում, գայթակղվեց և ուսանելու նպատակով հարցրեց գաղտնիքը:

Ջայլամն ասաց.

– Կրակ եմ ուտում և այդ պատճառով էլ խոշոր ձվեր եմ ածում:

Կարծելով թե ճիշտ է ասածը, ծիտը կրակ կերավ ու մեռավ: Չմտածեց, որ ոչ թե դա է պատճառը, այլ հասակի մեծությունը:

Առակս հանդիմանում է ունայն ցանկությունները, որ փոքրերը, տեսնելով հզորների գործը, իրենք ևս ցանկանում են գործել, չմտածելով իրենց տկարության մասին:

ԲՈՒՆ ԵՎ ԱՐԾԻՎԸ

Բուն միջնորդ ուղարկեց արծվի մոտ և հարս խնդրեց նրա դստերը, ասելով.

– Դա ցերեկվա քաջամարտիկ ես, իսկ ես՝ գիշերվա, արժանի ենք խնամիության:

Բազում խնդրանքներից հետո արծիվը համաձայնեց տալ դստերը:

Հարսանիքն սկսեցին ցերեկով: Ոչինչ չէր կարողանում տեսնել փեսան, և հարսանքավորները ծաղրում էին նրան: Երբ գիշեր եղավ, ոչինչ չտեսավ հարսը: Ծաղրուծանակն ավելացավ: Եվ այս պատճառով՝ հարսանիքն իսկույն խափանվեց:

ՃԱՅԸ ԵՎ ՍԱԳԸ

Ճայը գնացել սագի մոտ, աղաչում էր, ասելով.

– Լինելով սևադեմ, ես վատաբանվում եմ բոլորից, դու այդքան սպիտակ ու պայծառ ես, խնդրում եմ սովորեցնես ինձ սպիտականալ քեզ նման:

Կարեկցելով նրան, սագն ասաց.

– Ինձ նման միշտ լվացվիր ջրով:

Բայց լվացվելիս ընկնում էր ճայի սև փետուրը և դարձյալ նույն գույնով գալիս էր մեկ ուրիշը: Ու ճայը նորից աղաչեց, որ սովորեցնի: Սագն ասաց.

– Լվացվելուդ հետ մեկտեղ, պիտի սովորես իմ լեզուն, որ կարողանաս ինձ նման լինել:

Բայց ճայը հանձն չառավ մոռանալ սեփական լեզուն և մնաց նույնօրինակ սևադեմը:

ԱՐՋԸ ԵՎ ՄՐՋՅՈՒՆԸ

Արջը փորում էր մրջյունի բույնը և լեզվով հավաքում նրանց ու ուտում: Մրջյունը նրան սպանելու հնարը գտավ: Գնալով պիծակի, իշամեղվի, մժեղի, շնաճանճի, կրետի և սրանց նմանների մոտ, խնդրում է, որ իբրև ազգականներ, օգնեն իրեն: Սրանք կարեկցելով՝ հարվածում են արջի աչքերին ու ականջներին: Արջը քարին է խփում գլուխը, որը նեխվում է, և որդեր են ծնվում մեջը: Ցավի սաստկությունից արջը, բերանը բանալով՝ գոռում է: Իսկ միջատները, մտնելով փորը, ծակծկում են նրա աղիքները: Արջը նեղվելով, դիմում է հոսող ջրին և, չափից ավելի սուզվելով մեջը, խեղդվում:

Առակիս իմաստն այն է, որ հզորները տկարներին արհամարհում են և չեն վախենում նրանցից, բայց փոքրերը ուժեղանում են իմաստությամբ և հաղթում հզորներին:

ՈՍԿԻՆ ԵՎ ՑՈՐԵՆԸ

Թագավորելու ժամանակ ոսկին պահանջում էր, որ բոլոր նյութերը գան երկրպագեն իրեն: Նա իր անձը թագավոր էր կոչում, որովհետև թագավորի պատկեր կար վրան, ու դրանով գոռոզամտում էր արծաթագործների և ուրիշների վրա ևս:

Եվ բոլորն եկան, չեկավ միայն ցորենը, ասելով.

– Թո՛ղ նախ ինքը գա ինձ երկրպագելու:

Առակս ցույց է տալիս, որ բոլոր նյութերը միաժամանակ մեծարանքի չեն արժանանում: Սովի վտանգի պատճառով բոլորը խոնարհվում են ցորենի առջև:

ՄԱՐԴԸ ԵՎ ԳԱԼԻԱՆՈՍԸ

Մի անգամ Գալիանոսը բանախոսություն էր կարդում մարմնի առողջության մասին, ասելով.

– Եթե մարդ զգույշ լինի ուտելու և խմելու մեջ, մեր բժշկության կարիքը չի զգա:

Այս լսելով, մի մարդ ո՛չ ուտում է և ո՛չ խմում: Դրանից նա ծանր հիվանդանում է և թշնամանում Գալիանոսին: Իմանալով այդ, Գալիանոսն ասաց.

– Ո՜վ անմիտ մա՛րդ, չգիտե՞ս դու, որ մենք բնության արարիչը չենք, այլ օգնականը: Ինչո՞ւ չհասկացար խոսքիս իմաստը, որ ճիշտ վարվեիր:

Այս օրինակից սովորում ենք, որ ուշագրությամբ պետք է լսել իմաստունների ու բժիշկների խոսքը և խուսափել ծայրահեղություններից՝ և՛ առավելից, և՛ նվազից, որովհետև երկու դեպքում էլ չարիք կա:

ՔԱՀԱՆԱՆ ԵՎ ԱՎԱԶԱԿԸ

Ավազակը, բռնելով մի քահանայի, ուզում էր սպանել: Քահանայի վրա հզորության ոգի իջավ, նա հաղթեց ավազակին ու սկսեց ինչպես հարկն է տանջել նրան:

Ավազակը աղաչում էր ու ասում.

– Չէ որ քահանա ես, միշտ ասում ես՝ «խաղաղություն ընդ ամենեսյան» և սրա նման այլ բաներ:

– Ո՞վ չարագործ, – պատասխանում է քահանան, – հենց խաղաղությունը անվտանգ պահելու նպատակով եմ տանջում քեզ՝ խաղաղությունը չսիրողիդ:

Առակս հայտնի է դարձնում, որ միշտ խռովասիրության պատճառով չի հարկ լինում կռվել, այլ նաև՝ խաղաղությունը անվտանգ պահելու:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵԿՑԻ
(XII-XIII ԴԴ.)

ԳԱՐՈՒ ՀԱՇԻՎԸ

Մի մարդ կալից գրաստով գարի էր կրում տուն: Եվ քուռակը մոր հետ գնում էր և ետ դառնում: Իսկ տանը, ուր կրում էին գարին, մի խոզ կար, կապած, որին գիրացնում էին: Եվ գարին անպակաս էր նրանից, որպեսզի ուտի և գիրանա:

Եվ քուռակն ասաց մորը.

– Ինչո՞ւ այն խոզն առանց աշխատանքի ուտում է գարին, որ մենք կրում ենք մեծ դժվարությամբ, և մեզ, որ չարչարվում ենք,՝ օրը մի անգամ են գարի տալիս:

Մայրն ասաց.

– Լսի՛ր, որդյակ, մի շաբաթ ևս համբերիր, և ապա ես քեզ պատասխան կտամ, և քո աչքով կտեսնես:

Եվ մի շաբաթ հետո էշը և քուռակը բեռով տուն էին գալիս, քուռակը մորից առաջ էր գնում և լսեց խռնչոցի ահագին ձայն, որովհետև խոզը մորթում էին: Եվ խրտնեց քուռակը և ետ փախավ դեպի մայրը, և մայրն ասաց.

– Ի՞նչ եղավ քեզ, որդյա՛կ, որ սոսկում ես, մի վախենար խոզից, որովհետև նրանից գարու հաշիվն են պահանջում:

Եվ դարձյալ եկան կալը՝ գարի կրելու: Եվ երբ բարձած վերադարձան տուն, քուռակը բարձրացնելով ոտքի սմբակը, մորն ասաց.

– Ո՜վ մայր, տես թե ոտքիս չի՞ փակչել գարու մի հատ, որ ինձնից էլ հաշիվ չուզեն, ինչպես խոզից:

ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ ԵՎ ՈՐԴԻՆ

Մի այրի կին ուներ տասը այծ և մի որդի: Եվ ամեն օր որդին այծերը տանում էր արոտ, և մայրն ամեն օր մի շերեփ ջուր էր լցնում կաթի մեջ և փոխ էր տալիս հարևաններին:

Եվ որդին մորն ասաց.

– Ինչո՞ւ ես այդպես ջուր լցնում կաթի մեջ և փոխ տալիս հարևաններին:

Մայրն ասաց.

– Որդի, մեր կաթը քիչ է, դրա համար եմ անում, որ մեր կաթը մի քիչ ավելի լինի, որ ձմեռը մեզ թացան լինի:

Իսկ մի օր, երբ որդին այծերին արոտ էր տարել, երկնքում ծնվեց մի փոքր ամպ, և անձրև եկավ, և հեղեղ եղավ և այծերը սրբեց լցրեց գետը: Որդին տուն եկավ արևով և դատարկ և ձեռքին միայն փայտը: Մայրն ասաց.

– Որդի, ո՞ւր են այծերը, և ինչո՞ւ դու այսօր արևով եկար:

Որդին ասաց.

– Մայրիկ, այն մի շերեփ ջուրը, որ խառնում էիր կաթին և փոխ տալիս հարևաններին, հավաքվեց և հեղեղ դարձավ և եկավ մեր այծերը տարավ լցրեց գետը:

ՄԻԱՅՆԱԿՅԱՑԸ ԵՎ ԳԱՄՓՈ ՇՈՒՆԸ

Մի միայնակյաց բնակվում էր մի գյուղի մոտ և գյուղում նա սիրեց մի աղջիկ և բազում ժամանակ նրա հետ շնանում էր: Եվ գյուղի տանուտերն ուներ մի գամփռ շուն, որ խիստ պահող շուն էր և ամբողջ գյուղը պահում էր:

Մի գիշեր միայնակյացը եկավ, որ շնանա այն կնոջ հետ, և գյուղի եզրին նրան հանդիպեց տանուտերի շունը և գամփռեց նրա վրա և նրան կծեց և արյունը ճապաղ արեց և շատ վերքեր արեց և նեղելով նրան քշեց: Եվ միայնակյացը լալով ու արյունաթաթախ մտավ խուցը և դուռը փակեց, զղջաց և չոքեց աղոթքի, լաց եղավ և կուրծքը ծեծելով ասաց.

– Աստված, բազում ժամանակ է, որ շնացա և չվախեցա քո դատաստանից և ոչ դառն դժոխքից զարհուրեցի, բայց այս գիշեր զարհուրեցի մի գամփռ շնից և չկարողացա շնություն անել:

ԱՅԾԵՐԸ ԵՎ ԳԱՅԼԵՐԸ

Հավաքվեցին այծերը միասին և պատգամ ուղարկեցին գայլերի ազգին և ասացին, թե ինչո՞ւ մեր մեջ լինի անհաշտ խռովություն, այլ ոչ թե խաղաղություն:

Եվ հավաքվեցին գայլերը և ուրախացան մեծ ուրախությամբ և նամակով պատգամ ուղարկեցին այծերի ազգին, նաև անթիվ ընծաներ: Եվ գրեցին այծերին. «Լսեցինք ձեր բարի խորհուրդը և գոհ ենք աստծուց, որովհետև մեզ համար մեծ խնդություն է և խաղաղություն, նաև իմացնում ենք ձերդ իմաստության, որ հովիվն ու շներն են պատճառ և սկիզբ մեր խռովության և կռվի, և եթե նրանց վերացնենք մեջտեղից, շուտով խաղաղություն կլինի»:

Եվ այս լսեցին այծերը, հաստատեցին և ասացին.

– Իրավացի են գայլերը, որ մեզ սպանում են, որովհետև շները և հովիվը նրանց հալածում են մեզնից:

Եվ այծերը վտարեցին շներին ու հովվին և երդվեցին, որ հարյուր տարի մնան անխախտելի սիրով: Եվ այծերը ցրվեցին լեռները և դաշտերը և սկսեցին ուրախ լինել և ցնծալ և խաղալ, որովհետև արածում էին լավ արոտներում, ուտում էին համեղ խոտեր, խմում էին պաղ ջուր և ուրախանում էին և վազվզում էին, փառք տալով, որ հասան բարի ժամանակի:

Եվ գայլերը համբերեցին հարյուր օր, ապա հավաքվեցին դաս–դաս ընկան այծերի վրա և կերան:

ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻՉ

Մի թագավոր շինեց գեղեցիկ դարբաս և կամեցավ զարդարել այնպիսի նկարներով, որոնց նման ոչ մի տեղ չէր եղել: Եվ ընտրեց երկու նկարիչների և մեկին տվեց մի պատը, մյուսին՝ մյուս պատը և նրանց միջև վարագույր քաշեց:

Եվ երբ նկարիչներն ավարտեցին իրենց գործը, թագավորը եկավ, որ տեսնի նրանց գործը և տեսավ, որ մեկը նկարել էր գեղեցիկ պատկեր և շատ հավանեց: Իսկ մյուսը բնավ ոչինչ չէր նկարել, նա պատը շատ գեղեցիկ սարքել էր և կոկել հայելուց ավելի լավ:

Երբ թագավորը տեսավ, որ չէր նկարել, այլ միայն կոկել էր, զարմացավ և ասավ.

– Դու ի՞նչ ես արել:

Նա ասաց.

– Ես ցույց կտամ իմ գործը:

Եվ ապա վեր քաշեց միջի վարագույրը և, երբ լույսը ծագեց, և լուսավորեց կոկած պատը, այն ժամանակ մթնեց նկարազարդ պատը, որովհետև հայելու մեջ երևում էին այն բոլոր պատկերները, որ նկարված էին մյուս պատի վրա:

Եվ թագավորն ասաց.

– Սա մյուսից գեղեցիկ է:

ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ

Սի առյուծ կորյուն ծնեց, և հավաքվեցին կենդանիները կորյունին տեսնելու և ուրախանալու:

Աղվեսն եկավ և հանդեսի ժամանակ, բազմության մեջ առյուծին նախատեց բարձրաձայն և անարգեց, թե ա՞յդ է քո զորությունը, որ ծնում ես միայն մի կորյուն և ոչ բազմաթիվ:

Առյուծը հանդարտաբար պատասխանեց և ասաց.

– Այո, ես ծնում եմ մի կորյուն, բայց առյուծ եմ ծնում և ոչ քեզ նման աղվես:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԴԱՏԱՎՈՐԸ

Մի մարդ ուներ չար կին, և կինը կռվեց նրա հետ և ասաց.

– Կարծում ես, թե քո երեք որդիները քեզնի՞ց են: Մեկն է քեզնից, իսկ երկուսը՝ բիձ են:

Եվ նա հարցրեց, թե ո՞րն է իմը և կինը չասաց: Եվ երբ հայրը մեռնում էր, ասաց.

– Իմ ամբողջ կայքը թող լինի իմ հարազատ որդուն: Եվ եղբայրները կռվում էին իրար հետ, մեկն ասում էր, ես եմ հարազատ որդին և մյուսը՝ թե ես եմ: Եվ գնացին մի իմաստուն դատավորի մոտ: Եվ դատավորը հրամայեց նրանց հորը հանել գերեզմանից և նետ արձակել նրա վրա: Ով հորը խփեր նետով, և նետը հակեր հոր մարմինը, նա էր հարազատ որդին:

Եվ երկու որդիները խփեցին հորը, իսկ ճշմարիտ որդին դանակը քաշեց, որ սպանի եղբայրներին և լաց եղավ դառն արտասուքով և թաղեց հոր մարմինը:

Եվ իմացան, որ նա էր հարազատ որդին և նրան տվեցին հայրենի կայքը:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԳԱՅԼԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ

Առյուծը, գայլը և աղվեսն եղբայր եղան և որսի ելան և գտան մի խոյ, մի ոչխար, որ է մաքի, և մի գառ: Ճաշի ժամին առյուծն ասաց գայլին՝ բաժանիր մեր մեջ այդ որսը:

Եվ գայլն ասաց,

– Ո՞վ թագավոր, աստված արդեն բաժանել է՝ խոյը քեզ, մաքին ինձ և գառն աղվեսին:

Եվ առյուծը բարկանալով, ապտակ զարկեց գայլի ծնոտին, և դուրս թռան գայլի աչքերը, և նա նստեց և դառն լաց եղավ:

Եվ դարձյալ ասաց առյուծն աղվեսին, բաժանիր ոչխարները մեր մեջ:

Եվ աղվեսն ասաց.

– Ո՞վ թագավոր, աստված արդեն բաժանել է՝ խոյը քեզ՝ ճաշին, մաքին քեզ հրամենքին և գառը քեզ՝ ընթրիքին:

Եվ առյուծն ասաց.

– Ո՞վ խորամանկ աղվես, քեզ ո՞վ սովորեցրեց այդպես ճիշտ բաժանել:

Եվ աղվեսն ասաց.

– Ինձ սովորեցրին գայլի աչքերը, որ դուրս թռան:

ՄԻԱՄԻՏ ԳՈՂԵՐԸ

Երկու գող բարձրացան մի մեծատան կտուրը և կամեցան երդով վայր իջնել և գողություն անել: Եվ լուսնկա էր: Եվ մեծատուն մարդն իմացավ, որ գողերը երդիկի մոտ են: Եվ կինը մարդուն ասաց, թե.

– Այս ամեն գանձերը և ոսկին և կերպասը քեզ որտեղի՞ց են:

Եվ մեծատուն մարդն ասաց.

– Գնում էի գողության, մեծատուն մարդկանց երդիկով իջնում էի, և լուսնկա էր, ինչպես այժմ, և լուսնի շողերը երդիկից ներս էին ընկնում, ինչպես այժմ, և ես գրկում էի շողերի սյունը և վայր էի իջնում և այնպիսի մի բան էի ասում, որ ինչքան գեղեցիկ կերպաս կար այդ տանը, երևում էր ինձ և կապում էի լուսնի շողերին և վեր բարձրանում: Եվ այս ամենն այդպես եմ վաստակել:

Երբ գողերն այդ բանը լսեցին, խիստ ուրախացան և հավատակցին այդ ցնորամիտ խոսքին և, լուսնի շողերը գրկելով, երդիկից վայր ընկան և ջարդվեցին:

ԵՂԵԳՆԸ ԵՎ ԾԱՌԵՐԸ

Մի թագավոր զբոսանքի ելավ շրջելու լեռներում և հովիտներում: Եվ տեսավ, որ մեծամեծ ծառեր կային կոտրտված և փշրված, և միայն մի եղեգ կար՝ կանգուն, անարատ: Եվ թագավորն ասաց.

– Ո՞վ եղեգ, ասա ինձ, թե ինչպես հաստատուն ես մնացել, երբ մեծամեծ ծառերը փշրվել են:

Եվ եղեգն ասաց.

– Ո՞վ թագավոր, երբ սաստիկ հողմ բարձրացավ, ծառերը հպարտությամբ հակառակ կանգնեցին հողմի դեմ, և հողմը նրանց փշրեց, իսկ ես խոնարհվեցի հողմի կամքով և ահա կանգուն եմ:

ԻՇԽԱՆԸ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ

Մի իշխան կար խիստ չար և անիրավ: Եվ նույն քաղաքում ապրում էր մի այրի կին. և իշխանը, հարկ պահանջելով, նեղում էր նրան, և այրի կինն աղոթում էր, որ իշխանն ունենա խաղաղ ու երկար կյանք:

Գնացին, ասացին իշխանին՝ քո չարության համար աղոթում է այրին: Եվ իշխանը եկավ և ասաց.

– Ես քեզ բարիք չեմ արել, ո՞վ կին, դու ինձ համար ինչո՞ւ ես աղոթում:

Այրի կինն ասաց.

– Քո հայրը վատ մարդ էր, ես անիծեցի, և նա մեռավ: Դու նստեցիր նրա տեղը՝ ավելի խիստ չար: Եվ այժմ վախենում եմ, որ մեռնես, և քո որդին քեզնից ավելի չար լինի:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԶԻՆՎՈՐԸ

Մի իմաստուն զինվոր պատերազմ էր գնում և նա երկու ոտքով կաղ էր: Եվ զինվորներից մեկը նրան ասաց.

– Ով ողորմելի, ո՞ւր ես գնում: Քեզ իսկույն կսպանեն, որովհետև փախչել չես կարող:

Եվ նա ասաց.

– Ո՛վ անմիտ, ես չեմ գնում պատերազմ՝ փախչելու, այլ կանգնելու, և կռվելու և հաղթելու:

ԹԱԳԱՎՈՐԸ ԵՎ ՕՁԸ

Կար մի թագավոր և ուներ նա մի սիրելի օձ, որ նրան ամեն օր բերում էր մի կարմիր դահեկան: Եվ թագավորն ունեցավ մի մանուկ, որին սնուցում էր գահի վրա և օձը նետում էր մանկան պարանոցով, և այդպես խաղում էին օձն ու մանուկը: Եվ երբ մանուկը մեծացավ, մի անգամ խաղի ժամանակ սուրը հանեց և կտրեց օձի պոչը և գետին գցեց: Եվ զայրացավ օձը, թույնով զարկեց մանուկին, և մանուկը իսկույն մեռավ, և օձը գնաց օտար երկիր:

Եվ երբ թագավորը եկավ և մանուկին օձի թույնից սևացած և մեռած տեսավ և օձի պոչը գետնին ընկած, իմացավ, որ յուր մանուկն է թրով կտրել օձի պոչը: Եվ սգաց որդուն, տարավ թաղեց գերեզմանոցում:

Եվ անցավ մի ժամանակ, և թագավորը խնդրանքներ ուղարկեց այն օձի մոտ և ասաց.

– Գիտեմ, որ առաջ իմ որդին է ծռություն արել. նա կտրել է քո պոչը, ապա դու կծել ես նրան: Ինչ որ եղավ՝ եղավ, և իզուր գնացիր: Արի, և մենք կլինենք առաջվա նման իրար սիրելի և միասին կապրենք:

Իսկ օձը պատասխան տվեց և ասաց.

– Այդպես չէ. քանի որ ես պիտի նայեմ իմ պոչի վրա, իսկ դու քո որդու գերեզմանին, ուրեմն մեր միջից թշնամությունը չի վերանա: Լավն այն է, որ դու և ես իրարից հեռանանք, որպեսզի ուրիշ մեծագույն չարիք չծնվի մեր մեջ:

ԷՇԻՆ ԹՈՌ ԾՆՎԵՑ

Էշին ավետիս տվին, թե.

– Ցնծա և ուրախ եղիր և մեծ ընծա պարգևիր, որովհետև քեզ թոռ ծնվեց:

Եվ էշն ասաց.

– Վա՛յ ինձ, բարեկամներ, եթե հարյուր թոռ էլ ծնվի, չեն թեթևացնի ծանրությունն իմ մեջքի բեռան:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ԱՐՋԸ

Առյուծը հիվանդացավ և բոլոր կենդանիները եկան նրան տեսության, միայն աղվեսն ուշացավ: Արջը չարախոսեց նրան, և աղվեսը դռնամտից լսեց և, ներս ընկնելով, թավալվեց առյուծի առաջ:

Առյուծն ասաց աղվեսին.

– Բարի ժամի չեկար, գարշելի, ասա ինձ, ինչո՞ւ ուշացար:

Աղվեսն ասաց.

– Մի՛ բարկանար, բարի թագավոր, երդվում եմ քո գլխով, որ քո առողջության համար այցելեցի շատ բժշկապետների և մեծ չարչարանք քաշեցի, բայց իմացա դեղը քո բժշկության:

Եվ առյուծն ասաց.

– Բարի եկար, իմաստուն կենդանի, ի՞նչն է այդ դեղը:

Աղվեսն ասաց.

– Խիստ պիտանի է և դյուրին. բժշկապետներն ասացին, թե կենդանի հանեք արջի մորթին և տաք-տաք գցեք առյուծի վրա, իսկույն մորթին ցավը կհանի հիվանդից:

Առյուծը հրամայեց, արջին բռնեցին և սկսեցին հանել մորթին: Իսկ նա վայում էր և արձակում մեծամեծ ոռնոց: Եվ աղվեսն ասաց.

– Այդ ամենը քեզ և նրան, ով արքունիք մտնելով, կչարախոսի մեկին:

ԿՏԱԿ ԳԱՆՁԻ ՄԱՍԻՆ

Մի իմաստուն և աղքատ մարդ ուներ ծույլ որդիներ: Մահվան ժամին նա կանչեց որդիներին և ասաց.

– Ո՞վ զավակներ, իմ նախնիները շատ գանձ են թաղել մեր այգում, և ես ձեզ ցույց չեմ տա նրա տեղը: Այդ գանձը կգտնի նա, ով շատ աշխատի և խոր փորի:

Եվ հոր մահից հետո որդիներն սկսեցին աշխատել մեծ եռանդով և խորագույն էին վարում, որովհետև յուրաքանչյուրն աշխատում էր, որ ինքը գտնի գանձը:

Եվ այգին սկսեց աճել և զորանալ և առատ բերք տվեց և նրանց հարստացրեց, գանձերով:

ՈՒՂՏԸ, ԳԱՅԼԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ

Ուղտը, գայլը և աղվեսը եղբայր եղան և ճանապարհ ընկան և ճանապարհին գտան մի բլիթ հաց և միմյանց ասացինք թե ով ավագ է, թող նա ուտի: Եվ սկսեցին ասել իրենց տարիքը: Աղվեսն ասաց.

– Ես այն աղվեսն եմ, որի անունը Ադամը դրեց:

Գայլն ասաց.

– Ես այն գայլն եմ, որին Նոյը տապանն առավ:

Եվ ուղտը, տեսնելով, որ նրանք իրենից ավագ դուրս եկան և հացը պիտի առնեն, հացը բերանն առավ բարձրացնելով ասաց.

– Մի՞թե ես երեկվա տղան եմ, որ այսչափ մեծացրել եմ իմ սրունքները:

Եվ սկսեց հացն ուտել: Իսկ աղվեսը և գայլը, ցատկելով նրա շուրջը, ոչինչ չկարողացան անել և փախան:

ԵԶԸ ԵՎ ՁԻՆ

Եզը և ձին խոսեցին միմյանց հետ: Եզն ասաց.

– Դու ո՞վ ես կամ ինչի՞ պետք ես:

Ձին ասաց.

– Ես ձի եմ, և ինձ թագավորները և իշխանները և պարոնները զարդարում են ոսկով և արծաթով և բազմում են ինձ վրա:

Եզն ասաց է.

– Ամբողջ աշխարհի բարեկեցությունն եմ ես, որովհետև ես եմ վաստակում և չարչարվում և հոգնում, և ապա դու և քո թագավորն ուտում եք: Եվ բոլոր մարդիկ ուտում են իմ վաստակը, և եթե չվաստակեմ, դու և քո թագավորն իսկույն կմեռնեք: Եվ դու երախտամոռ մի լինիր:

ՀԻՄԱՐԸ ԵՎ ՁՄԵՐՈՒԿԸ

Մի հիմար և միամիտ մարդ ուներ մի դահեկան և, առնելով դահեկանը, գնաց քաղաք մի էշ գնելու և շրջեց քաղաքում և շուկայում և չգտավ մի դահեկանի էշ, ապա կրկին եկավ շուկա և տեսավ մի մեծ ձմերուկ և հիացմամբ հարցրեց.

– Այս ի՞նչ է:

Եվ վաճառականներն իմացան, որ նա հիմար է և ասացին, թե հնդու էշի ձու է և կհանի հնդու մեծ էշ: Եվ ուրախանալով մարդը, տվեց դահեկանը և առավ հնդու էշի ձուն: Եվ վաճառականները նրան պատվիրեցին, թե.

– Ձեռքիդ զգույշ տար, թե չէ կկոտրվի, և էշը միջից կփախչի:

Եվ ձմերուկը ձեռքին մարդն սկսեց գնալ զառիվայր ճանապարհով, և նրա ոտքը սայթաքեց, ձմերուկը ձեռքից դուրս պրծավ և գլորվեց խիտ անտառի մեջ, և անտառից մի նապաստակ վազեց և սկսեց փախչել, իսկ մարդը կարծեց, թե ձուն կոտրվել է, և ահա էշը ելել և փախչում է: Եվ հետևից վազելով, կանչում էր նապաստակին և ձայն էր տալիս.

– Ա՛յ հնդու էշ… վա՛յ ինձ, մի փախչիր, քուռի՛, քուռի՛, խնայիր ինձ և վերադարձիր:

ԱՂՔԱՏԸ ԵՎ ԱՎԵՏԱՐԱՆԸ

Մի աղքատ մի գյուղ եկավ և մտավ գյուղի եկեղեցին, որ խարխուլ էր և անձրևակեղ: Եվ այն աղքատը անձրևաթաց էր և քաղցած և հագել էր պատառոտուն զգեստ և դողում էր և հոգնել էր ճանապարհից:

Եվ ներս մտավ քահանան, սկսեց ժամ ասել: Առավ Ավետարանը և կարդաց այն էջը, ուր գրված էր. «Օտարական էի՝ ընդունեցիք ինձ, մերկ էի՝ հագցրիք ինձ, քաղցած էի՝ կերակրեցիք ինձ, ծարավ էի՝ հագեցրիք ինձ»:

Այն աղքատը լսեց և ուրախացավ.

– Այս ինձ համար է ասված, և ահա շուտով կկատարեն իմ կամքը:

Իսկ քահանան ժամն արձակեց և գնաց տուն և աղքատին թողեց եկեղեցու մեջ և հոգ չտարավ նրա մասին:

Եվ աղքատն ասաց.

– Այն գիրն, որ կարդաց, սուտ էր:

Եվ առավ Ավետարանը, վրան քար դրեց և սուզեց ջրի մեջ: Եվ քահանան, եկեղեցի գալով, Ավետարանը չգտավ և աղքատին ասաց.

– Ո՞ւր է Ավետարանը:

Եվ աղքատն ասաց քահանային.

– Ի՞նչ ես անում սուտ Ավետարանը, և ես տարա ջուրը զցեցի:

Եվ քահանան բարկանալով սկսեց ծեծել աղքատին, և

աղքատն ասաց.

– Ինչո՞ւ ես ծեծում ինձ, անիրավ, եթե հավատում ես, թե Ավետարանն աստծու ճշմարիտ խոսքն է, ապա ինչո՞ւ չես կատարում նրա կամքը: Որովհետև ես օտարական եմ, և ինձ չեք ընդունում, մերկ եմ, և ինձ չեք հագցնում, քաղցած եմ, և չեք կերակրում ինձ, ծարավ եմ, ջուր չեք տալիս: Մի՞թե աստված այդ բաների պակասությունն ուներ և այդ ամենն իր համար ասաց:

ՄԱՐԴԸ, ԸՆԿՈՒՅԶԸ ԵՎ ՁՄԵՐՈՒԿԸ

Մի մարդ ընկույզի ծառի տակ ձմերուկ էր ցանել: Եվ պտուղի ժամանակ եկավ տեսավ մեծամեծ ձմերուկները և ծառին նայեց, տեսավ, որ ընկույզը մանր էր: Մարդն ասաց.

– Տեր աստված, ինչ որ ստեղծել ես ամենը կարգին է և մի բանի նման: Իսկ այս երկու պտուղը անկարգ են, բանի նման չեն:

Մարդն ասում էր, որ ընկույզի տեղ ձմերուկ պիտի լիներ ծառին և ընկույզը՝ ձմերուկի թփի վրա:

Եվ նա պառկեց ծառի տակ և նայեց ծառին, և հանկարծ մի ընկույզ պոկվեց ծառից և ուժգին դիպավ նրա ճակատին և ճակատը պատռեց, և արյունը եկավ: Եվ մարդը վեր կացավ տեղից և աղաղակեց.

– Տեր աստված, ինչ որ ստեղծել ես, ամենը կարգին է և կատարյալ, և ով չհավանի քո ստեղծածը, նրա ճակատը իմից վատ լինի, որովհետև եթե ընկույզի տեղ ձմերուկ լիներ, ինձ պիտի սպաներ:

ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ԹՂԹԱՏԱՐ ԳԱՅԼԸ

Աղվեսը մի գրած թուղթ գտավ, տարավ գայլին և ասաց.

– Այսչափ ժամանակ աշխատեցի և բարեխոս մարդիկ մեջ գցեցի և իշխանից քեզ համար թուղթ հանեցի, որ ամեն գյուղ՝ ուր հանդիպես, քեզ պիտի տա մի ոչխար:

Եվ այդպես խաբեց գայլին, և միասին գնացին մի գյուղ, և աղվեսը նստեց բլուրի վրա և թուղթը տվեց գայլին: Երբ գայլը գյուղի մեջ մտավ, վրա թափվեցին շները և մարդիկ, նրան գգեցին և գանահարեցին: Եվ արյունաթաթավ գայլը հազիվ ազատվելով՝ հասավ աղվեսին:

Եվ աղվեսն ասաց:

– Ինչո՞ւ թուղթը ցույց չտվիր:

Եվ գայլն ասաց.

– Ցույց տվի, բայց գյուղում հազար շուն կար, որ գիր չգիտեր:

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՋՐԱՂԱՑԸ

Եկեղեցին պարծեցավ յուր սրբությամբ և ասաց.

– Ես եմ տաճար աստծու, և դեպի ինձ են գալիս քահանաները և ժողովուրդը աղոթք մատուցանելու աստծուն և պատարագ, և հաշտվում է աստված աշխարհի հետ և մեղքերին թողություն է լինում:

Այն ժամանակ ջրաղացն ասաց եկեղեցուն.

– Ինչ որ դու ասում ես, արդար է և ճշմարիտ, բայց դու իմ երախտիքը մի մոռանա, որ գիշեր–ցերեկ աշխատում եմ և դատում այն, ինչ որ ուտում են քահանաները և ժողովուրդը և ապա քեզ են գալիս աղոթելու և երկրպագելու աստծուն:

ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ՈՐՍՈՐԴԸ

Որսորդը շներով տանջում և նեղում էր աղվեսին: Եվ աղվեսը դարձավ և ասաց.

– Աղաչում եմ քեզ, ասա թե ինչի՞ համար ես ինձ նեղում:

Եվ որսորդն ասաց.

– Որպեսզի հանեմ քո մորթին:

Աղվեսը կանգնեց և ասաց.

– Տե՛ր աստված, փառք թեզ, որ սրա ուզածն այս է: Իսկ ես կարծում Էի, թե ինձ ուզում են նշանակել մեր գավառի հավարած կամ թոչնոցի վանահայր:

ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ ԵՎ ԽՈՐԹ ՈՐԴԻՆ

Մի այրի կին ուներ մի կով, և նրա խորթ որդին ուներ մի էշ: Եվ խորթ որդին գողանում էր կովի կերը տալիս էշին: Եվ այրի կինն աստծուն աղաչեց, որ աստված էշին մեռցնի: Բայց կովը մեռավ, և այրին լաց եղավ և ասաց.

– Ո՛վ աստված, մի՛թե չկարեցար էշը կովից տարբերել:

ԱՄԵՆԱՏԳԵՏ ՄԱՐԴԸ

Մի թագավոր կամեցավ աշտարակ շինել, և աշտարակը քանի ցերեկը շինում էին, գիշերը փուլ էր գալիս: Եվ նա հավաքեց յուր գիտուններին և պատճառը հարցրեց: Նրանք ասացին.

– Եթե կամենում ես, որ այլևս չփլչի, գա գտիր մի տգետ մարդ, որից ավելի տգետ մարդ չլինի և նրան կենդանի դիր պատի մեջ և պատը թող շարեն. և այլևս չի փլչի:

Եվ թագավորն ասաց.

– Այդ բանի ընտրությունը ևս դուք արեք և գտեք մի տգետ մարդ, որին կենդանի թաղեն պատի մեջ:

Եվ գիտունները նստեցին միասին որոշելու, թե ի՞նչ տեղ կարող են գտնել տգետ մարդ, և մեկն ասաց.

– Ձկնորսն է տգետ, քանի որ նրա առն ու տալը մարդու հետ չի, այլ ջրի և ձկների:

Իսկ ոմանք ասացին՝ իշապանը, որ իշու հետ է լինում և իր ողջ կյանքն անց է կացնում գրաստի հետ, շրջելով լեռ և անտառ: Ոմանք ծովարարին ասացին, իսկ ոմանք հովվին, որ ամառ–ձմեռ ոչխարների հետ շրջում է լեռներում, չի մտնում գյուղ կամ քաղաք: Եվ հավանություն արին և կամեցան հովվին բերել:

Այն ժամանակ գիտուններից մեկն ասաց.

– Մեր թագավորը մի հովիվ ունի, որ ծնվել է սարում ոչխարների մեջ և սնվել է այնտեղ և յուր կյանքում ոչ գյուղ

է մտել, ոչ քաղաք:

Եվ ուղարկեցին տասը ձիավոր, որպեսզի մարդուն բերեն: Եվ ձիավորները գնացին գտան հովվին, որ կթում էր ոչխարը և ողջունելով ասացին.

Թագավորը քեզ կանչում է:

Հովիվն ասաց.

– Ես իմ կյանքում ո՛չ քաղաք եմ գնացել, ո՛չ էլ գյուղ. ինձ ինչո՞ւ է կանչում:

Նրանք խորամանկությամբ ասացին.

– Չենք իմանում:

Իսկ հովիվը պատվեց նրանց, գառ մորթեց և պանիր բերեց և ուրախացրեց նրանց և երդմամբ հարցրեց կանչելու պատճառը: Եվ նրանք ասացին, թե այս պատճառով է քեզ կանչում, որովհետև թագավորի գիտունները ասել են, օր մի տգետ մարդու պետք է դնել պատի մեջ, որպեսզի պատը շեն մնա:

Այն ժամանակ հովիվը ծիծաղեց և ասաց.

– Հիմարը և տգետն այն գիտուններն են, որ այդպիսի ընտրություն են արել:

Եվ մի ոչխար բերելով ասաց.

– Ես ձեզ ցույց կտամ իմ տգիտությանը:

Եվ ասաց.

– Այս ոչխարը երկու գառ ունի փորում, մեկը էգ է, և մյուսը՝ որձ, մեկի գլուխը սև է և մյուսինը՝ սպիտակ:

Եվ ոչխարը մորթեց և դառները փորից հանեց և այնպես էր, ինչպես ասաց: Եվ մի այլ ոչխար բերելով ասաց.

– Այս ոչխարը մեկ գառ ունի փորում. մարմինը սև է, գլուխն՝ սպիտակ և ինքը՝ որձ:

Եվ մորթեցին տեսան այնպես: Եվ հովիվն ասաց.

– Ոչխարի այս երկու հոտը, որ կա ձեր առաջ, ամենին գիտեմ, թե որն է ծնելու և որն է ստերջ և որն է որձ ծնելու և որը՝ էգ և որը՝ սև կամ սպիտակ և որը՝ սև ու սպիտակ պուտերով: Ձեր գիտունները կարո՞ղ են այդ իմանալ:

Ձիավորներն ասացին.

– Ոչ ամենևին:

Հովիվն ասաց.

– Ուրեմն իմացեք, որ ես չեմ այն հիմարն ու տգետը, որին դուք փնտրում եք: Իսկ եթե կամենաք, ես ցույց կտամ տգետ մարդուն: Թագավորը թող յուր նայիպին բռնի թալանի և ինչ ունի ամենն առնի և քաղաքի հրապարակում նրան կախի և չարաչար տանջի, Որպեսզի բոլոր քաղաքացիները տեսնեն, ապա նայիպին թող տանեն թաքցնեն և ասեն, թե նրան սպանեցին: Եվ երեք օր քաղաքում թող կանչեն, թե ինչ մարդ որ կգա և հանձն կառնի նայպի գործը, նրա ամեն ապրանքն այդ մարդուն կտանք և նրան կնշանակենք թագավորի նայիպ: Այդ մարդը, որ կտեսնի այդ խաղքը և կլսի ինչ որ արին նայիպի գլխին և առաջանալով կասի, թե ես եմ ուզում լինել նայիպ, այն մարդն է հիմար և տգետ, նրան բռնեցեք և կենդանի դրեք պատի մեջ, որպեսզի այլևս չփլչի և շեն մնա:

Իսկ նրանք եկան և թագավորին պատմեցին, և թագավորն արեց այնպես, ինչպես հովիվն ասել էր և

մինչդեռ քաղաքում կանչում էին, թե ով գա և հանձն առնի նայիպի գործը և իշխանությունը, նա կստանա նրա ապրանքը և հողը, այն ժամանակ մոտ վազեց մի ջրմի և թոնի մարդ և ասաց.

– Ես հանձն կառնեմ այդ գործը:

Եվ նրան հարցրին.

– Տեսա՞ր ինչ արին նայիպի գլխի:

Նա ասաց.

– Այո, տեսա:

Եվ իսկույն առան նրան և տարան, կենդանի դրին պատի մեջ, և պատը հաստատուն մնաց:

ԻՇԽԱՆԱՎՈՐԸ ԵՎ ԻՄԱՍՏՈՒՆԸ

Կար մի աշխարհակալ իշխանավոր և նա ուներ մի խիստ գեղեցիկ տղա: Եվ իշխանավորն ասաց, թե գեղեցիկ աղջիկ կառնեմ, որ կին լինի իմ որդուն, և ունենամ գեղեցիկ թոռներ՝ ժառանգ իմ գահի: Եվ գնաց բերեց մի գեղեցիկ հարս և դեռ թոռ չէր ունեցել, երբ որդին մեռավ, և հարսը մնաց: Եվ ինքը կամեցավ հարսին առնել և հարցրեց իմաստուններին, թե.

– Կա՞ իրավունք:

Եվ նրանք ասացին.

– Չկա՛ իրավունք, որ հայրն առնի հարսին:

Եվ չկամեցավ լսել նրանց և գտավ մի այլ իմաստուն, որ նրա սիրելին էր, և այդ իմաստունն ասաց իշխանավորին.

– Աշխարհում յոթանասուներկու ազգ կա և նրանցից ոչ մեկին չի հասնում այդ, բայց քեզ կհասնի:

Եվ իշխանավորն ասաց.

– Ինչո՞ւ աշխարհի յոթանասուներկու ազգին չի հասնում այդ, իսկ ինձ կհասնի:

Եվ իմաստունն ասաց.

– Վախենում եմ պատճառն ասել, որովհետև կսպանես ինձ:

Եվ նա երդվեց չպատմել նրան, եթե պատճառն ասի:

Այն ժամանակ իմաստունն ասաց.

– Որովհետև դու ամեն ազգից դուրս ես, անօրեն, և քո վրա չկա իշխանություն և ինչ կամենաս կարող ես անել:

ԱՐԴԱՐ ՄԱՐԴԸ

Մի երիտասարդ ուխտել էր հարամ բան ամենևին չուտել և մի օր նա գնաց գետի եզրը և տեսավ, որ ջուրը մի խնձոր էր բերում: Երիտասարդն առավ խնձորը կերավ անոթի, ապա միտն ընկավ իր ուխտը և խղճմտանքով գնաց գետն ի վեր, գտավ մի այգի և իմացավ, որ խնձորն այդ այգուց էր: Երիտասարդն ասաց այգետիրոջը.

– Ողորմիր ինձ և առ խնձորի գինը կամ հալալ արա, որովհետև ես հարամ բան ամենևին չեմ կերել:

Եվ բուրաստանի տերն ասաց.

– Կեսը, որ իմն է հալալ քեզ և կեսը՝ իմ եղբորն է, նրան տեր չեմ: Եվ իմ եղբայրը հեռու է, այստեղից վեց օրվա ճանապարհ:

Եվ երիտասարդը ճանապարհ ընկավ և գտավ այն մարդուն, ասաց.

– Կամ առ քո կես խնձորի գինը և կամ հալալ արա ինձ:

Եվ մարդն ասաց.

– Ո՛չ գինը կառնեմ և ո՛չ հալալ կանեմ: Թե կուզես, որ հալալ անեմ, ես մի աղջիկ ունեմ, որ ո՛չ ականջ ունի և ո՛չ էլ լեզու, և ո՛չ ձեռք և ո՛չ ոտք, նրան կին առ, որ հալալ անեմ:

Երիտասարդն անճարացած առավ այդ աղջկան և երբ առագաստ մտան, տեսավ, որ աղջիկը ամենևին առողջ էր: Եվ երիտասարդն աներոջն ասաց.

– Ինչո՞ւ էիր ծաղրում քո աղջկան:

Եվ նա ասաց.

– Ես ճշմարիտ էի, որովհետև ծնված օրից իմ աղջիկը արեգակի լույսը երդկից է տեսել և օտար մարդու ձայն չի լսել և օտարի հետ չի խոսել և ձեռքով մեղք չի շոշափել և ոտքը դռնից դուրս չի դրել: Եվ ես քեզ նման հալալ մարդ էի ուզում և ահա դու եկար:

ԱՌՅՈՒԾԸ ԵՎ ՄԱՐԴԸ

Մի զորավոր առյուծ նստել էր ճանապարհին, և տեսակ–տեսակ գազաններ այդ ճանապարհով գալիս էին դողալով և անցնում: Առյուծը հարցրեց նրանց.

– Ինչո՞ւ եք փախչում և ո՞ւմ ահից եք զարհուրած փախչում:

Եվ նրանք ասացին.

– Փախի՛ր և դու, որովհետև ահա գալիս է մարդը:

Եվ առյուծն ասաց.

– Ո՞վ է մարդը և ի՞նչ է նա և ի՞նչ է նրա ուժը և նրա կերպարանքը, որ փախչում եք նրանից:

Եվ նրանք ասացին.

– Կգա, կտեսնի քեզ և քեզ վա՛յ կլինի:

Եվ ահա յուր հանդից եկավ մի հողագործ մարդ: Եվ առյուծն ասաց.

– Մի՞թե դու ես այն մարդը, որ փախցնում է գազաններին:

Եվ նա ասաց.

– Այո՛, ես եմ:

Առյուծն ասաց.

– Արի կռվենք:

Մարդն ասաց.

– Այո՛, բայց քո զենքերը քեզ հետ են, իսկ իմը՝ տանն են: Եկ, նախ քեզ կապեմ, որպեսզի չփախչես, մինչև ետ գնամ առնեմ իմ զենքը և ապա կռվենք:

Առյուծն ասաց.

– Երդվի՛ր, որ կգաս, և ես կլսեմ քեզ:

Մարդն երդվեց, և առյուծն ասաց.

– Հիմա կապիր ինձ և գնա, շուտ դարձիր:

Մարդը հանեց պարանը և առյուծին պինդ կապով կապես կաղնու ծառին և ծառից կտրեց մի բիր և սկսեց զարկել առյուծին:

Եվ առյուծը գոչեց.

– Եթե դու մարդ ես, ավելի խիստ և անխնա զարկիր իմ կողերին, որովհետև այս խելքին այդպես է վայել:

ՄՈՒԿԸ ԵՎ ՈՒՂՏԸ

Մի մուկ հպարտացավ: Կորավ նրա իմաստությունը, և նրա սիրտը լցվեց հպարտությամբ: Մուկը գնաց ուղտի մոտ և ասաց ուղտին.

– Ինձ հրաման տուր քո կճղակի մեջ բուն դնեմ և այնտեղ բնակվեմ:

Եվ ուղտն ասաց.

– Քեզ վնաս կլինի, որովհետև հանկարծ կոխ կտամ քեզ և կմեռնես:

Մուկն ասաց.

– Քո սմբակը կակուղ է և ինձ վնաս չի լինի:

Ուղտն ասաց.

– Քո արյունը քո գլուխը:

Եվ մուկն ուղտի կճղակի մեջ շինեց իր բունը: Մի անգամ ուղտը ծանր բեռան տակ քայլեց և հանկարծակի կոխ տվեց մուկին: Եվ մուկը ճչաց և նրա փորից դուրս եկավ ճրագուն, որովհետև մուկը գեր էր:

Այդ տեսնելով ուղտն ասաց.

– Ահա եղբա՛յր, հենց այդ էր նեղում քեզ, որ դուրս ելավ քո փորից:

ԳՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ

Մի քահանա գողացավ այրի կնոջ կովը և ախոռը կապեց: Եվ կինն իմացավ և քահանային ասաց.

– Տեր հայր, հասավ իմ մահվան ժամը, գնանք ախոռ, որ խոստովանեմ մեղքերս:

Եվ այն ժամանակ քահանան կովը տարավ ներսի տուն, այնտեղից ժամատուն և այնտեղից եկեղեցի: Եվ կինն ասաց.

– Տեր հայր, վերջին խոստովանությունը մահից առաջ պետք է անել եկեղեցում:

Եվ քահանան կովը բեմ բարձրացրեց և վարագույրը քաշեց նրա վրա: Երբ նրանք եկեղեցի մտան և նստեցին, այն ժամանակ կինը բարձրացրեց վարագույրը և կովին ասաց.

– Ո՞վ գարշելի: ես քեզ կով գիտեի, և այժմ քեզ ո՞վ արեց պատարագիչ, ասա՛ ինձ:

ԳԱՅԼԸ, ԱՂՎԵՍԸ ԵՎ ՋՈՐԻՆ

Գայլը, աղվեսը և ջորին եղբայր եղան և գնացին. երբ սովեցին, և որսի չհանդիպեցին, ասացին.

– Եկեք ուտենք նրան, ով տարիքով փոքր է:

Այսպես ասացին գայլը և աղվեսը, որովհետև կամենում էին ջորուն ուտել: Եվ գայլին հարցրին, թե ո՞ր տարվա գայլն ես, և նա ասաց, թե.

– Ես այն գայլն եմ, որին Նոյը տապանն առավ:

Եվ աղվեսն առաջ եկավ և ասաց.

– Օ՛, դու տասը ազգով ինձանից փոքր ես, և ես այն աղվեսն եմ, որին աստված ստեղծեց:

Եվ ջորին եկավ և ասաց.

– Իմ ծննդյան թվականը գրված է սմբակիս վրա. եկեք, կարդացեք, տեսեք քանի տարեկան եմ:

Եվ ոտքը բարձրացրեց:

Աղվեսն ասաց գայլին.

– Գիտեմ, որ դու դպրոցում եղել ես, արի գիրը կարդա: Եվ գայլը հավատաց և գնաց կարդալու: Եվ ջորին ասաց.

– Առաջ արի՛, որովհետև գիրս մանր է:

Եվ նա առաջ գնաց, և ջորին սաստիկ ուժով զարկեց գայլի ճակատին և ջախջախեց, և գայլը գնաց կաղկանձելով: Եվ աղվեսն ասաց գայլին.

– Արի մի տող էլ կա, այն էլ կարդա:

Գայլն ասաց.

– Ես ի՞նչ գիտեի գիրը. մենք ազգե ազգ մսագործ ենք և մսագործի որդի:

ԱՆՋԳԱՄ ԿԻՆԸ

Մի մարդ տրտում նստել էր քարի տակ և քնեց մի պահ և զարթնեց և չէր ուզում տուն գնալ: Եվ հանկարծ եկան երկու ճնճղուկ նստեցին քարին և մարդուն հարցրին, թե ինչո՞ւ նա տրտում է: Եվ մարդն ասաց, որ տրտում է, որովհետև աղքատ է: Ճնճղուկներն ասացին.

– Կխոստանա՞ս երբեք չասել ոչ ոքի, եթե քեզ ոսկու տեղ ցույց տանք:

Եվ մարդը խոստացավ և երդվեց, և նրանք ասացին.

– Այդ քարի տակ յոթ կարաս ոսկի կա թաղած, հանիր և տուն տար և եթե ասես մեկին, թե որտեղից է ոսկին, իսկույն կմեռնես:

Եվ մարդն ուրախացավ, գնաց յուր տուն, բրիչն առավ և գիշերով եկավ գաղտնի հանեց ոսկին և տարավ տուն, սկսեց փարթամանալ և շքեղ տներ շինել, ունեցավ ձիեր և ջորիներ և եզներ և ոչխարի հոտեր և այլ ամենայն ինչ, որ վայել է աշխարհի սիրողին:

Եվ մի օր եզն ասաց մյուս եզան, թե.

– Ես ի՞նչ անեմ, ամեն օր անխնա լծում են ինձ:

Էշը, որ նրան մոտիկ էր, ասաց.

– Վաղը սուտ հիվանդ եղիր և հազա: Երբ այդ տեսնեն, կխղճան և այլևս քեզ չեն լծի:

Եվ այս լսելով, մարդը ծիծաղեց և մշակներին ասաց, թե այսօր չէ, վաղը, այսինչ նշան էշը հիվանդ եզան տեղ լծեք:

Մշակն առավոտյան էշը տարավ և լծեց մինչև իրիկուն և երբ տուն եկավ, էշն ասաց հիվանդ եզան.

– Ողորմելի եզնուկ, դու չգիտես, թե արտում ինչ էին ասում, ասում էին, թե այն հիվանդ եզը վաղը մորթենք, որ չսատկի: Լսիր ինձ և ոտքի կաց և առողջ եղիր, գնա լուծդ քաշիր, որ քեզ չմորթեն: Քեզ համար ավելի լավ է բանել, քան կյանքից զրկվել:

Այսպես ասաց էշը, որպեսզի այլևս իրեն չտանեն լծելու, որովհետև այդ օրը շատ էր աշխատել: Եվ այս լսելով մարդը նորից ծիծաղեց:

Այն ժամանակ նրա կինն ասաց.

– Ո՜վ մարդ, մենք աղքատ էինք և հանկարծ հարստացանք և այսչափ ապրանքի և բարիքի տեր եղանք և ժամ առ ժամ կենում և ինքդ քեզ ծիծաղում ես, ինձ ինչո՞ւ չես ասում, թե որտեղից է այս ամենը և դու ինչո՞ւ ես ծիծաղում:

Մարդն ասաց.

– Ո՜վ դու կին, եթե ասեմ, իսկույն կմեռնեմ, դրա համար չեմ ասում:

Իսկ կինը հանդգնեց և ասաց.

– Ճար չկա, պետք է ասես:

Իսկ նա չէր ուզում ասել, բայց կինը նրան խիստ նեղեց և ասաց.

– Պետք է ասես ինձ, եթե մեռնես էլ: Եթե ոչ՝ ես ինձ կսպանեմ:

Եվ մարդն անճարացավ և ասաց.

– Ո՜վ կին, հավատա ինձ, որ առանց տարակուսանքի

կմեռնեմ, թե որ ասեմ. երբ թույլ չես տալիս, երեք օր սպասիր, մատաղ անեմ, քահանաներին և աղքատներին կերակրեմ, ապա քեզ ասեմ և մեռնեմ:

Եվ չար կինը հազիվ հանձն առավ երեք օր սպասել: Եվ մարդը մորթեց շատ ոչխարներ և գառներ և կանչեց քահանաներին, կարգավորներին և աղքատներին, և նստեցին ճաշի և մինչդեռ ուտում էին և ըմպում, այն մարդն սպասում էր:

Եվ մարդն ուներ շան լակոտ, որ տան մեջ նստել էր լի տրտմությամբ սգով, նույնիսկ արտասուք էր թափվում նրա աչքերից: Եվ հանկարծ եկավ աքլորը հպարտ և խրոխտալով և ներս մտավ, և նրա հետ կային քսաներեսուն հավ աջից և ձախից: Շան լակոտն սկսեց աքլորին ասել.

– Ո՛վ լիրբ անաղուհաց, ի՞նչ ես խրոխտացել և տեսակ–տեսակ ձայն ես հանում. չգիտես, որ մեր տերը վաղը յուր գաղտնիքը պիտի կնոջն ասի և մեռնի: Իսկ դու լալու փոխարեն, ուրախ ես:

Աքլորն ասաց.

– Ինձ ինչ, թե կմեռնի, ես, որ նրա ծառան եմ, քսան երեսուն կին ունեմ և նրանց զավթ եմ արել, իսկ նա չի կարող մեկին իր հրամանքով պահել:

Շան լակոտն ասաց.

– Ի՞նչ անի անզգամ կնոջը:

Աքլորն ասաց.

– Երբ ամենքը վեր կենան մատաղից, թող առնի երեք չորս փայտ, դուռը փակի և կնոջն ասի՝ արի քեզ ասեմ գաղտնիքը

և նրան բռնի մերկացնի և կապի մի սյունից և այնքան ծեծի նրա կողերին և այլ տեղերին, որ ողջ տեղ չմնա, ամենը կապուտկի և ասի, թե չա՛ր կին, լավ է, որ դու մեռնես, քան թե ես և, դռնից հանելով, նրան դուրս վարի, ասելով՝ գնա կորիր, ես այլ կին կառնեմ և քեզ չեմ ուզում:

Եվ աքլորից լսելով այդ բարի խրատը, այն մարդը դարձյալ ծիծաղեց: Եվ անզգամ կինը տեսնելով այդ, ամբոխի մեջ մոտեցավ նրան, չամաչելով ոչ մարդկանցից և ոչ քահանաներից և մարդուն ասաց.

– Այժմ ինչո՞ւ ծիծաղեցիր, ասա ինձ և պատմիր, թե ինչպես հարստացար:

Եվ մարդն աղաչեց.

– Մի քիչ համբերիր, թող հյուրերը գնան, և ես քեզ ասեմ, այժմ ամոթ է նրանց առաջ բան ասել:

Եվ երբ ամենքը գնացին, ընտանիքը դուրս հանեց և դուռն ամուր փակեց և ըստ աքլորի խրատի ձեռքն առավ կնոջը, ջարդեց ամեն ոսկորները և դուրս արեց: Իսկ կինը զղջալով նրա ոտքն ընկավ և լալով աղաչում էր, ասելով.

– Աստծու սիրուն, ինձ բան մի ասա և ամեն օր այսպես ծեծիր, միայն ինձ դուրս մի անի և քեզնից մի հեռացրու, որպեսզի աշխարհում խաղք չլինեմ:

Եվ այսպես մահից ազատվեց մարդը աքլորի խրատով:

ԴՐԱԽՏԸ ԵՎ ԳԵՂՋՈՒԿ ՄԱՐԴԸ

Մի գեղջուկ մարդ աղը շալակին բարձրանում էր դժվար սարով, և տոթ ժամանակ էր: Եվ շատ հոգնեց մարդը և, բեռը վայր դնելով, սկսեց բամբասել Ադամին ու Եվային, թե ինչո՞ւ նրանք անհամբերությամբ դուրս եկան դրախտից: Եվ իսկույն երևաց հրեշտակը և նրան ասաց.

– Եթե քեզ դրախտ տանեմ, դա կհամբերե՞ս:

Եվ գեղջուկն ասաց.

– Ե՞րբ կլինի այդ:

Եվ հանկարծ քուն իջավ նրա վրա և տեսավ, որ դրախտն է ընկել և շատ ուրախացավ: Եվ ապա տեսավ, որ դրախտի մեջ մարդիկ կտրատում էին դեռաբույս ծառերը և չհամբերելով ասաց.

– Այդ ի՞նչ մարդիկ եք, որ չոր ծառերը թողած, կտրատում եք կանաչ ծառերը:

Եվ աչքերը բաց արեց, տեսավ, որ դարձյալ նստել է աղի բեռան մոտ և սկսեց դառն արտասվել: Եվ գեղջուկ մարդը նորից տեսավ հրեշտակին և ասաց.

– Այլևս չե՛մ խոսի:

Եվ նա նորից դրախտ ընկավ և տեսավ, որ մարդիկ կտրած ճյուղերը և փայտը շալակ են կապել և չեն կարողանում շալակել, բայց դեռ դարսում են ճյուղ և փայտ: Եվ չհամբերեց և ասաց.

– Ո՜վ անխելքներ, թեթևացրեք ձեր բեռը, որ կարողանաք

շալակել:

Եվ գեղջուկ մարդը նորից զարթնեց դժվար սարի վրա և սկսեց արտասվել, և հրեշտակը երրորդ անգամ նրան դրախտ տարավ: Եվ նա տեսավ մի մեծ քար, որից կապել էին տասներկու լուծ եզ, և ամեն մեկը յուր կողմն էր քաշում, և քարը չէր շարժվում: Եվ մարդը դարձյալ չհամբերեց և կանչեց.

– Ո՜վ հիմարներ, մի կողմի վրա քաշեք և միասին քաշեք, որ քարը տեղից շարժեք…

Եվ գեղջուկ մարդն ասաց, «Լավ է, ես իմ աղը շալակեմ»: Եվ բարձրացավ դժվար սարով:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԷՇԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ

Առյուծը հիվանդացավ և բժիշկները խորհուրդ տվեցին,

– Եթե ավանակի սիրտն ու ականջները եփեն, ջուրը տան առյուծին խմելու, կապաքինվի:

Կանչեցին աղվեսին ու ասացին.

– Հնար արա, մի էշ բեր:

– Այո՛, – պատասխանում է աղվեսը, – մի ծանոթ լավ էշ կա այսինչ հովտում, հիմա կբերեմ:

Գնաց աղվեսը, գտավ ավանակին և ասում է.

– Ո՞վ եղբայր, երանի քեզ, գտել եմ քո ավագ եղբորը, որն ուզում է քեզ տեսնել: Նա գազանների թագավորն է, և դու նրա հետ պիտի թագավորես:

Հավատաց ավանակն ու գնաց առյուծի մոտ: Առյուծը կամեցավ խեղդել նրան, բայց ավանակը փախավ: Հասնելով նրա ետևից, աղվեսը հարցնում է.

– Ինչո՞ւ ես փախչում:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.